

2. ÜNİTE BEYLİKTE DEVLETE OSMANLI SİYASETİ (1302-1453)

2.1. KURULUŞ DÖNEMİ GELİŞMELERİ

Anadolu'nun Jeopolitiği

-Jeopolitik; bir yerin bulunduğu coğrafyanın o bölgeye kazandırdığı önem doğrultusunda devletlerin ürettiği politikadır.

-Anadolu; Jeopolitiği nedeniyle tarihin ilk dönemlerinden itibaren yerleşim için ideal bir bölge olmuştur.

-Anadolu'nun bu özelliklerinin de etkisiyle XI. yüzyılın ikinci yarısından itibaren bölgeye, Oğuz göçleri artarak devam etmiş ve buna bağlı olarak Anadolu'nun Türkleşmesi hızlanmıştır.

-Türk göçleri sırasında Bizans egemenliğinde bulunan Anadolu'daki gayrimüslimler;

*Bizans'taki taht kavgaları,

*idarecilerin keyfi uygulamaları,

*kargaşa ortamı,

*alınan ağır vergiler,

nedeniyle Anadolu'da Bizans hâkimiyetinde yaşayan halk, Türk egemenliğini direnmeden kabul etmiştir.

2.2. RİVAYETLER İÇİNDE BİR BEYLİK

-Osmanlı Beyliği'nin kurucularının; menşei, hangi boya mensup oldukları, Anadolu'ya ilk ne zaman geldikleri, hangi yörelerde yaşadıkları ve hatta beyliğin tam olarak ne zaman ve nerede kurulduğu günümüzde tartışma konusudur. Nedeni Kuruluş Dönemi kaynaklarının yetersizliğidir.

-Kuruluş Dönemi'nde yaşanan askerî ve siyasi gelişmeleri anlatan kaynaklar vardır: Bizans tarihçileri Pachymeres (Pakimires), Nikephoros (Nikeforos) ve Kantakouzenos (Kantakuzen), Arap Kaynakları İbn-i Batuta, el-Ömerî, İbn-i Said ve İbn-i Haldun bunlara örnektir.

- Osmanlı Tarihinin En Eski yerli ve milli Kaynakları bulunmaktadır.

- Osmanlılar hakkında ilk tarihî bilgiler, Orhan Bey'in imamı İshak Fakih'in oğlu Yahşi Fakih tarafından kaleme alınan "Yahşi Fakih Menâkıbnâmesi"dir. Aşıkpaşazâde, "Aşıkpaşazâde Tarihi", Ahmedî'nin "İskendernâme"si, Neşri ve Oruç Bey, Enverî, Ruhi Çelebi ve Karamanî Mehmet Paşa gibi tarihçilerin eserleri de önemlidir.

Osmanlı Beyliğinin Kuruluşu

- Osmanlılar; Oğuzların, Bozok Kolu'na bağlı Günhan Soyu'nun Kayı Boyu'na mensuptur.

-Kayılar Selçuklularla birlikte Malazgirt Savaşı sonrasında Anadolu'ya gelmişlerdir.

-1230 yılındaki Yassı Çimen Savaşında Harzemşahlara karşı Anadolu Selçukluları ile birlikte savaşmışlardır.

-I. Alaeddin Keykubat Kayıları bu hizmetleri karşılığında uç beyliği olarak Batıya gönderdi.

-Ankara yakınlarındaki Karacadağ, Söğüt ve Domaniç bölgesine yerleştiler.

-Bugünkü Kocaeli, Sakarya, Bilecik, Bursa, İznik, Düzce, Yalova, Bolu, Bartın ve Zonguldak illerini kapsayan coğrafi alanın Antik Çağ ve sonrasındaki dönemde (Türklerin bölgeye gelişine kadar) ki adı Bitinya'dır

-Bilinen İlk beyleri Gündüz Alp'tir.

-Osmanlı Beyliği'nin kuruluşu üzerine çalışmalar yapan tarihçilerin ileri sürdüğü görüşler farklılık göstermektedir.

- Özellikle Paul Wittek (Vitek), Mehmet Fuat Köprülü ve Halil İnalçık, beyliğin kuruluşu ile ilgili önemli teoriler ortaya atmışlardır.

-Araştırmalar sonucunda bulunacak her yeni bilgi ve belge, mevcut bilgileri tamamlayabilir, daha anlaşılır hâle getirebilir veya tamamen değiştirebilir.

Osmanlı Devletinin Kısa Zamanda Büyümesini Hazırlayan Şartlar

-**Coğrafi Konum:** Beyliğin bulunduğu bölge önemlidir.

-**Beylerin durumu:** Osmanlı Beyliğinin başına geçen beylerin halkla çok iyi kaynaşmaları

-**Beyliklerin durumu:** Anadolu'daki beyliklerin çoğu Osmanlı Beyliğini önemsemediler.

-**Teşkilat Yapısı:** Osmanlı Beyliği'nin çok iyi teşkilatlanması, iyi bir devlet yapısı oluşturması

-**Hâkimiyet anlayışları:** İktidarı tek elde toplamayı başarmaları.

-**Bizans'ın Durumu:** Bizans'ın otoritesinin zayıflaması, İç karışıklık, halkın bıkkınlığı, iktidar çatışmaları.

-**İskân ve İstimalet Siyaseti:** Göç eden Türkmenlerin çok iyi yerleştirilmeleri.

Osmanlı Devletinin Balkanlardaki İskân siyaseti şu esaslara dayanır.

a) Anadolu'dan Tatar ve Türkmen boylarını fetih yerlerine yerleştirme

b) Türk şehirlerinin önceki canlılığını bozmama

c) Fetih bölgelerinin hukukuna riayet

d) Mezhep kavgalarına girmeme

e) Önceki Türklerin yardımlarını alma

f) Göçleri teşvik etme Peçenek ve Uzların desteğini alma, adalet sağlama

- Halka iyi davranmaları:** Halk ile bütünleşen bey görünümü vermeleri.
- Mücadele etmeden uzun süre geçirmeleri:** Anadolu Beylikleri'nin birbirleri ile mücadelelerinde tarafsızlıkları
- **Gaza ve Cihat ruhunun canlı tutulmaları,**
- **Ordunun her an hazır olması,**
- **Maddî güçlerini manevi güçler ile takviye etmeleri,**
- **Bitinya bölgesinin verimli topraklarının olması,**

2.3. OSMANLI-BİZANS İLİŞKİLERİ

Balkanlardaki Durum

- Bizans devletinin otoritesi zayıflamış, halkın memnuniyetsizliği artmıştır.
- Balkanlarda siyasi birlik yoktur.
- Balkanlarda Bulgar, Sırp ve Macar ve Venedik krallıkları bulunmaktadır.

Bizansın Durumu

- Otorite boşluğu bulunmaktadır.
- Taht Kavgaları vardır.
- Halk üzerinde Haçlı Seferlerinin etkisi büyüktür.
- Tekfûr baskısı fazlaca etkilidir.

Anadolu'da Durum

- XIII. yy. da Anadolu Selçuklu Devletinin otoritesi zayıflamış, pek çok yeni beylik kurulmuştur.
- Anadolu'ya hâkim olan İlhanlı Devleti de zayıflamıştır.
- Trabzon bölgesinde bir Rum devleti ve Anadolu'nun güneyinde Memlük devleti bulunuyordu.
- Ahilerin Anadolu'da etkileri artmıştı.

Osman Bey (1299-1324) Dönemi

- Babası Ertuğrul Bey'den sonra Osman Bey (1299-1324) beyliğin başına geçmiştir.
- Şeyh Edebali'nin kızı ile evlenmiştir.
- Beyliğin kuruluş tarihi için farklı görüşler bulunmaktadır.
- Dönemin önemli şahısları: Aygıt Alp, Turgut Alp, Konur Alp, Hasan Alp, Akça Koca, Gazi Abdurrahman, Samsa Çavuş gibi savaşçılar bağımsız hareket etmiştir.
- 1285 sonrası tekfurlarla olan ilişkilerde karşılıklı mücadeleler hız kazanmıştır.
- Kulacahisar alındı.
- Bitinya Bölgesi'ndeki etkisini artıran Osman Bey, önce İnegöl tekfurunu, Domaniç Beli Savaşı'nda yenmiş sonra da Karacahisar Kalesi'ni almıştır.
- Bilecik, İzmit, Mekece, Lefke, Akhisar ve Geyve'yi aldı.
- Bizanstan ilk olarak (Koyunhisar) Bafon'u aldı. (1301).
- İlk Osmanlı parasını bastırdı.
- Osman Bey'in yerine Orhan Bey (1324-1362) geçti.

Orhan Bey (1324-1362) Dönemi

- Mudanya, (1321) fethedildi.
- Bursa'yı alarak başkent yaptı (1326)
- Bizans, İmparatoru (Andranikos) ile 1329 yılında yaptığı Maltepe Savaşı'nı (Pelakanon) kazanarak İznik'i aldı. Bizansla yapılan ilk meydan savaşıdır.
- Karesioğullarını Osmanlılara kattı. Bunların Marmara'daki donanmalarından yararlandı.
- Karesioğulları savaş yapılmadan alındı.
- Anadolu Türk birliğini sağlamaya çalıştı.

2.4. BALKAN FETİHLERİ

- Bizansta taht kavgalarına müdahale edilmiş, Kantakuzen'e destek verilmiştir. Karşılığında Çimpe Kalesi ve Kantakuzen'in kızını alınmıştır.
- 1345'te Orhan Bey'in oğlu Süleyman Paşa Rumeli'ye geçmiştir. (Karesioğullarının katkısı ile)
- Ece Yakup, Gazi Fazıl, Hacı İlbeyi ve Evrenos Bey gibi tecrübeli Karesi komutanları Osmanlı hizmetine girmiş ve Karesi donanması da Rumeli'ye geçişte çok önemli katkıları olmuştur.
- 1352'de Çimpe kalesi alındı.
- Doğudan Türkmenler Balkanlara yerleştirildi.
- 1354'de Ankara alındı.

- İlk adli örgüt kuruldu.
- İlk medrese İznik'te açıldı. İlk Müderris Davud-u Kayseri'dir.
- İlk vezirlik makamı oluşturulmuştur. (Alaaddin Bey)
- İlk divan oluşturulmuştur. (Padişah, Kadı, Müfti ve Vezir)
- İlk düzenli ordu (yaya müselleme) oluşturulmuştur.
- Beylik'ten Devlet'e geçirilmiştir.

I. Murat (Hüdavendigâr) (1362-1389 Dönemi)

- Orhan Bey'den sonra I. Murat (Hüdavendigâr) (1362-1389) padişah olmuştur.
- 1363'te Edirne alındı. Başkent oldu. (Sazlıdere savaşı sonunda)
- Edirne'nin fethinden sonra Lala Şahin Paşa, Filibe ve Gümölcine'yi almıştır.
- Çorlu, Malkara ve Burgaz alındı.

I.Sırsındığı Savaşı (1364)

- Türklerin Balkanlarda ilerlemesi, sonunda Papa V. Urban Macar, Sırp, Bulgar, Eflak ve Bosna kuvvetleri ile bir Haçlı birliği oluşturması üzerine Hacı İlbeyi 1364 'te Haçlılarla yapılan ilk savaşı kazandı.
- Edirne ve Batı Trakya Osmanlı hakimiyetine geçti.
- Bizans'ın Balkanlarla ilişkisi kesildi.

Diğer gelişmeler

- Balkanlara yerleşmeye hız verildi.
- Germiyan oğullarından çeyiz karşılığı, Hamitoğullarından da para karşılığı toprak alındı. Candaroğulları alındı.
- Lala Şahin Paşa, Hacı İlbey, Evrenos Bey, başarılı savaşlar yaptı.
- Dubrovnik'e liman kullanım hakkı verildi.
- Osmanlıların Anadolu'daki başarıları Karamanoğulları ile arasını açtı.

Çirmen Savaşı (1371)

- Osmanlıların bölgedeki fetihleri üzerine Sırplarla yapılan savaşı Osmanlı Devleti kazandı.
- Türklere Makedonya kapıları açıldı.

I.Kosova Savaşı (1389)

- Osmanlı ordusunun Timurtaş Paşa öncülüğünde Ploşnik'te Bosnalılara yenilmeleri ile haçlıların harekete geçmeleri Sırp, Bosna, Hırvat ve Arnavutluk katılmıştır. Karamanoğulları da destek olmuştur.
- Haçlı ordusu yenildi
- Balkanlarda, Osmanlıların kesin olarak yerleşmeleri başladı.
- Sultan Murat savaş alanını gezerken öldürüldü.
- Balkanlarda yapılan üçüncü önemli mücadeledir.
- İlk kez top kullanılmıştır.
- I. Murat Devlet teşkilatına büyük önem verdi.
- Kapıkulu sisteminin esasını oluşturan yeniçeri ocağını kurdu.
- Tımar sistemi ilk kez uygulandı.
- Sultan ünvanının ilk kullanan kişidir.
- Sultan I. Murad, zaferden sonra savaş meydanında dolaşırken Lazar'ın damadı olan yaralı Milos Obiliç (Milos Obiliç) tarafından şehit edilmiştir.

Yıldırım Beyazıt Devri (1389-1402)

- Anadolu Türk birliğinin kurulmasına büyük önem vermiştir.

2.5. TÜRK SİYASİ BİRLİĞİNİ SAĞLAMA FAALİYETLERİ

- Germiyan, Saruhan, Aydın, Menteşe, Candar ve Karamanoğlu beyliklerini Osmanlı ülkesine katmıştır.
- Kadı Burhanettin Beyliği alındı.
- Ekonomik gelişmeyi sağlamak için Venedikli tüccarlara imtiyazlar vermiştir.
- Bizans'ın iç işlerine karıştı.
- İlk kez İstanbul'u kuşattı. (1391). (İstanbul'u ikinci kuşatmasında Anadolu Hisarı'nı(Güzelce Hisarı(1395) yaptırdı.
- Kuşatmalarla bir anlaşma sağlandı.
- İstanbulda bir Türk Mahallesi ve Cami yapılmasını sağladı.
- Bizans Osmanlı üstünlüğünü tanıdı.
- Bizansla yapılan ilk anlaşmadır. Bu dönemde Bizans'ta İmparator Manuel bulunmaktadır.

Niğbolu Savaşı (1396)

- Türkleri Balkanlardan atmak ve Bizans'a yardım etmek amacıyla ile başlayan Macar, Bulgar, Fransız, İngiliz, İskoç, Lehistan, Avusturya, İtalya, İsviçre, Rodos ve Eflaklıların katıldığı bu savaşta Osmanlılar galip geldi.
- Bosna ve Eflak Osmanlılara bağlandı.
- İstanbul'un ikinci kez kuşatılması gerçekleşti (1397).

- Karamanoğulları ile Akçay savaşı yapıldı. (1397)
- Güzelce Hisar (Anadolu Hisarı) yapıldı.

2.6. TÜRK DEVLETLERİNİN LİDERLİK MÜCADELESİ

- Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi, İslamiyet'in kabulünden sonra Nizam-ı Âlem fikri ile birleşerek Osmanlı Devleti tarafından ileri seviyeye taşınmıştır.
- Türklerde hiçbir devirde önemini yitirmeyen bu ideal, Osmanlı Devleti'nin Kuruluş Devri'nde Yıldırım Bayezid ile Timur'u karşı karşıya getirmiştir.

Ankara Savaşı (1402)

- Osmanlı Devleti'nin Timur Devleti ile sınır olmaları.
- Timur'un Osmanlı topraklarını ele geçirme isteği (Çünkü, Timur Altınordu Devletine son vermiş, İran, Irak ve Kuzey Hindistan'ı ele geçirmiştir)
- Timur'un Çin seferine çıkmadan Batı sınırını güven altına almak istemesi.
- Osmanlı hâkimiyetinden kaçan beylerin Timur'u Timur'dan kaçan beylerinde Yıldırım'ı kışkırtmaları (Karayusuf ve Ahmet Celayir'in Yıldırım'a sığınmaları).
- Yıldırım'ın Erzincan ve Kemah'ı alması üzerine Timur'un Sivas'ı yakıp yıkması.
- Timur'un, Yıldırım Beyazıt'ın şehzadelerinden birini yanına istemesi,
- Mektuplarla birbirlerini kışkırtmaları,
- İki hükümdarlarında Türk-İslam dünyasının lideri olmak istemeleri sonucunda savaş başladı.
- Yıldırım Beyazıt, Timur'a yenildi, esir düştü, 1 yıl sonrada üzüntüsünden öldü.
- Anadolu Türk birliği bozuldu. Tekrar beylikler kuruldu. (Yavuz dönemine kadar bu durum sürdü.)
- Osmanlı Devleti yıkılma tehlikesi geçirdi. (Kösedağ Savaşı'nın sonuçları ile benzerlik vardır).
- Yıldırım'ın oğulları arasında taht kavgaları başladı.
- Osmanlı Devleti Fetret Devrine girdi. (Bu dönem 13 yıl sürdü).
- Osmanlıların Balkanlardaki ilerlemeleri durdu.
- İstanbul'un alınışı gecikti.
Balkanlarda;
 - Osmanlı adaleti ve hoşgörüsü
 - Tımar sisteminin olumlu etkisi
 - İskân siyasetinin etkisi
 - Balkanlarda birlik olması
 - Osmanlı yönetimine karşı hareketleri önledi.

Fetret Dönemi (1402-1413)

- Yıldırım Beyazıt'ın Timur'a yenilmesinden, Çelebi Mehmed'in hükümdar olmasına kadar geçen döneme Fetret (Kargaşa) devri denilir.
- Bu dönemde Yıldırım Beyazıt'ın dört oğlu (Süleyman Çelebi, Rumeli'de; İsa Çelebi, Balıkesir'de; Musa Çelebi, Bursa'da; Çelebi Mehmet ise Amasya'da padişahlıklarını ilan ettiler.
- Kardeşleri ile mücadele sonunda Çelebi Mehmet Osmanlı tahtına tek başına oturdu.

I.Mehmet (Çelebi) Dönemi (1413-1421)

- Osmanlı Devletinin ikinci kurucusudur.
- Balkanlarda barışçı bir siyaset izledi
- Anadolu birliğini sağlamaya çalıştı
- Venediklilerle ilk deniz savaşını yaptı. (1416)
- Saruhanoğlu Beyliği Osmanlı devletine bağlandı.
- İç isyanları (Şeyh Bedrettin) bastırdı. (Dinî nitelikli ilk ayaklanmadır)
- Timur'un esir olarak götürdüğü ve sonradan ortaya çıkan Düzmece Mustafa olayını bastırdı.

II- Murad Dönemi (1421-1451)

- İlk önemli olay "Düzmece Mustafa" olayıdır. Yapılan mücadeleden başarı ile çıktı.
- Düzmece olayı sırasında II. Murad'a karşı olan Karamanoğlu Menteşeoğlu, Aydınoğlu ve Saruhanoğulları ayaklandı. Bu ayaklanmaları bastırdı.
- Şehzade Mustafa olayı bastırıldı.
- Bizans'ı tehdit için İstanbul kuşatıldı. (1442)
- Anadolu'da; Candaroğulları, Hamitoğulları, Menteşeoğulları, Tekeoğulları, Germiyanoğulları, Taceddinoğulları tekrar hâkimiyeti altına aldı.
- Germiyanoğulları mücadele edilmeden alındı.

Segedin Antlaşması (1444)

- Anadolu'daki iç karışıklıklardan Sırp ve Macarların yararlanmak istemeleri ve Hünyadi Yanoş'un Osmanlı ordusunu

Niş'te yenmesi üzerine m¼cadele başladı.

- Osmanlıların başarılı ile sonuçlanan Sırbistan Seferi sonunda Segedin anlaşması yapıldı.
- Çünkü Haçlı ittifakına katılan Karamanoğulları Anadolu'da Akşehir ve Beyşehir'i işgal etmişlerdi.
- Bu anlaşma Haçlılarla Balkanlarda Osmanlı Devletinin imzaladığı ilk anlaşmadır. T¼rk ilerleyişi Balkanlarda geçici bir s¼re durmuştur. Segedin Antlaşması sonunda II. Murat tahtı on iki yaşındaki oğlu II. Mehmet'e bırakır.
- Kendi isteği ile tahttan çekilen tek padişahtır.

şahruh Olayı:

- Timur'un oğlu şahruh Anadolu'da h¼kimiyetini s¼rd¼rmek için Karamanoğullarını destekledi. II. Murad savaş yapma yerine şahruh'a bağlılığını bildirdi.

Varna Savaşı (1444)

- ocuk yaştaki II. Mehmet'in tahta çıkması, Haçlıların harekete geçmesine ve Osmanlıları Balkanlardan atma d¼ř¼ncesinin canlanmasına neden olur.
- Savaşa Papa teşvikli, Macar-Eflak, Polonya ve Hırvatlardan oluşan Haçlı birliği katılır.
- II.Mehmet'in tekrar Osmanlı tahtına II. Murat'ı davet etmesi ve haçlıların kesin yenilėi almaları ile savaş sonuçlanır.

II- Kosova Savaşı (1448)

- Varna yenilgisi üzerine Haçlıların  almak gayesi ile yaptıkları savaştır. Kosova'da haçlılar bozguna uğradılar.
- Bu savaşla Balkanların kesin T¼rk yurdu olduğu g¼r¼lm¼ř, Balkanların fethi tamamlanmıştır.
- T¼rklerin Balkanlardan atılması ümidi sona ermiştir.
- Avrupa savunma durumuna geçmiştir.
- Bu d¼nemde Balkanlara tekrar yerleşildi.
- Karamanoğulları Dulkadiroğulları hariç.
- Bizans'ın yardım ümidi sona erdi.
- Topçu ocağı kuruldu.